

Kmetijske in rokodelske novice.

Na svetlobo dane od c. k. kmetijske družbe.

Tečaj III.

V sredo 5. Sušca. 1845.

List 10.

Vodnikovi napis sa mesez Šušhez.

*Terte se jökajo, prědno rodě;
Ki vin' pit' hozhejo, naj se potě.*

Domorodcam.

Stara mati nas je porodila,
Prav obilno oskerbela vse;
Ona je bogata negda bila —
Pa bogastva se znebila je.
Tisti svojo mater prav spoštuje,
Ki ji blago spravlja zdaj nazaj,
Najdeno ji zvesto zavaruje,
Ptujo pak nesnago trebi vkraj. Šerf.

Kakó bi móglo kmetijsko pohišhtvo po-
stavljeno in fosidano biti, de je sa stanovanje in
druge potrebe perpravno?

Ljubi moji kmetje! v naslednim popisu vam
hozem navod dati, kakó bi se mógle pohišhtva
napravljati, de bi bile vsim potrebam primerjene.
Tode nikar ne mišlite, de sim ta poduk vsim kme-
tovavzam sploh namenil; sej sam dobro vém, de
nište vsi v stanu tega storiti in vsi tega tudi nepo-
trebujete. Moje shelje bodo she spolnjene, zhe se pri
napravljanju noviga pohišhtva, ali pa pri predelo-
vanju stariga, temu narifu le en malo blishate.

Veliko sim prehodil po kmetih, vidil sim kakor
po vaseh, tako tudi v famotnih krajih, vezhidel
nerodno postavljene kmetijske poslopja, sraven tega
pa tudi dosti nesnage v hišah in okoli hiš. Ni
sdavno, ko sim po lepi dolini med gorami fhel, ter
sagledam pred vasjo lepo kmetijsko pohišhtvo; re-
kel sim sam per sebi: tukaj je gotovo umen mosh
domá. Ko blisheji pridem, stopim v lepo novo is-
delano pohišhtvo. Ni bila hišha blefketezhiga bo-
gastva, tudi ne prevsetniga gospodarja, ampak hišha
je bila prav modriga kmetovavza; povfod sim na-
fhel permerjeniga prostora in prave snashnosti. Zelo
pohišhtvo je bilo okoli in okoli ravno na shtiri vógle

s kmetijskim poslopjem ograjeno. Po sredi pohišhtva
je bila vëshha prostorna in svetla, na obeh konzih so
bile vëshne duri. Is vëshse se je fhlo na vse kraje
pohišhtva: v stanize, na dvorishhe, v kuhnjo, v hram,
in podstrehu. Dimnik je bil prav lepo in ognjavarno
ispod strehe speljan. Hišni gospodar mi je prijasno
vše pokasal. „Tukaj po desni strani vëshse — mi
rezhe — so tri stanize ena sa drugo, to so spav-
nize; perva je moja in moje shene, druga in tretja
ste shesterih mojih otrok, v eni spiyo posebej fan-
tje, v drugi pa deklěta, vsi posamim v svojih po-
steljah; okna staniz niso majhne luknje, de zhlo-
vek komaj glavo vun pomoliti samore, ampak so
prostorne, de po njih stanishha potrebniaga sraka
(lufta) in svitlobe dobivajo; po levi strani vëshse ste
dve vezhi stanize, is prednje se vidi po dvorishhi in
do hlěcov, ta je sa vsédno stanovanje domazhkih,
in sa vsakodanje delo; poslednje poleg kuhnje je
sa pranje in druge hišne spravila.“ Ravno takó
je sgorna hišha isdelana in ispeljana. „Poslednja
sgornih trěh staniz na desni strani, — mi pokashe
hišni gospodar, — je nar bolj mirna in tiha, v
nji je pezh, de se sakuri, in bolniku na gorkim
postreshe, ako bi se zhesar domazhkih bolesen
lotila. V frednji stanizi so omare in skrinje sa
obleke, sa platno in vezh takiga blagá. V prednji
stanizi spiyo dekle. Hlapzi imajo posebne pregrade
v hlevi sa lěsho. Po zeli levi strani so s-hrambe
sa shito, suho sadje, semena, predivo, konoplje,
volno, prejo, shelesje, usnje i. t. d.; vsako ima
svojo pregrado.“ —

Po drusih stopnizah (shtengah) se gre pod
strehu; tam sim vidil dovelj fuhiga lefá sa zepze;
vile, grablje, kóse, kolovrate, terlize in vezh dru-
suh enakih rezhi spravljelih. Hišha je s opeko
(zeglam) krita; hišhno pravo lize je proti dvorishhu
obernjeno, k nji ni nobeno drugo poslopje persi-